

Slávka Krížová

Spotreba potravín vo vzťahu k príjmom a výdavkom domácností SR

Food consumption in relation to income and expenditure of the Slovak households

Abstract The main task of every country is to provide the sufficiency of food for acceptable prices. The aim of article was on the base of existing evolution of household income and expenditure, consumption and prices to point out how changes food consumption of inhabitants in relation to the income and growing of costs living and to analyse income and expenditure of one's. Food consumption analysis refers to unhealthy life style as a consequence of low level of the disposable income. The share of food, beverage and tobacco expenditure in the whole consumer expenditure has declined and reached 25 %. Compared to EU-15 (12 %), the share of food and beverages expenditure in the Slovak Republic is significantly higher.

Keywords consumption - income - expenditure - food - price level indices

Abstrakt Úlohou každej krajiny je zabezpečiť dostatok potravín za prijateľné ceny. Cieľom príspevku bolo na základe doterajšieho vývoja príjmov a výdavkov domácností, spotreby a cien poukázať ako sa mení spotreba obyvateľov SR v závislosti od príjmov a rastu životných nákladov a analyzovať príjmy a výdavky domácností, ktoré výrazne ovplyvňujú konanie spotrebiteľa. Analýza spotreby potravín Slovenskej republiky ukazuje, že stravovacie zvyklosti nášho obyvateľstva nezodpovedajú zdravému životnému štýlu, predovšetkým ako dôsledku nízkej úrovne disponibilných príjmov. Podiel výdavkov za potraviny, nápoje a tabak na celkových spotrebných výdavkoch v roku 2016 klesol a predstavoval 25 %, čo je v porovnaní krajinami EU-15 (12 %) výrazne vyšší podiel.

Kľúčové slová spotreba - príjmy - výdavky - potraviny – indexy cenových úrovní

Spotreba obyvateľstva predstavuje výdavky domácností na nákup statkov a služieb. Sektor domácností svoju súkromnú spotrebu hradí z disponibilných dôchodkov, ktoré predstavujú príjem po zdanení. V posledných rokoch dochádza k významným zmenám v ponuke, dopyte, spotrebe a výžive obyvateľstva. Spotreba potravín v SR sa približuje úrovni a trendom spotreby krajín EÚ. Vzhľadom na to, že trh s potravinami je príkladom limitovaného predaja (biologická podstata výživy), nie je reálne očakávať v budúcnosti výrazné hmotnostné zvýšenie, ale ani zníženie celkového objemu spotreby. Všeobecne sa dá očakávať veľmi mierne zvyšovanie spotreby hovädzieho masa, mliečnych výrobkov, ovocia a zeleniny, čo môže súvisieť so zvýšeným záujmom spotrebiteľa o zdravie a uvedomovanie si

prospešnosti zdravej výživy na jednej strane a predpokladanou zlepšujúcou sa finančnou situáciou slovenských domácností na strane druhej.

Významnú úlohu bude hrať podpora kvality, t. j. výroba kvalitných, zdravotne neškodných a chutnejších potravín s vyššou nutričnou hodnotou, ktorých výrobné postupy sú priaznivejšie voči životnému prostrediu.

Na vývoj výdavkov na potraviny vplýva mnoho činiteľov, ale rozhodujúce sú ekonomické. To znamená, že znižovanie výdavkov na potraviny je podmienené rastom ekonomiky. V krajinách EÚ-15 je podiel výdavkov na potraviny a nápoje na celkových výdavkoch inverzne závislý od príjmu domácností (GRZNÁR, M., 2004). Kým výdavky za potraviny a nápoje vzrastajú, ich podiel na celkových výdavkoch klesá. Podobné trendy boli pozorované i v Slovenskej republike.

Analýza spotreby potravín Slovenskej republiky ukazuje, že spotrebiteľské (stravovacie) zvyklosti nášho obyvateľstva nezodpovedajú zdravému životnému štýlu (MICHALOVIČOVÁ, M., 2001 a [5]). Výsledky vývoja stavu zdravia obyvateľstva jednoznačne potvrdzujú, že populácia na Slovensku v porovnaní s EÚ sa dožíva nižšieho stredného veku života (KRÍŽOVÁ, S., 2005). Bariérou ohraničujúcou stupeň voľnosti rozhodovania spotrebiteľa je predovšetkým nízka úroveň disponibilných dôchodkov.

Metodický postup

Všetky údaje, vyhodnocované v rámci príspevku boli čerpané z databáz Štatistického úradu Slovenskej republiky DATAcube. Štatistika životných podmienok zahŕňa štatistiku príjmov a výdavkov domácností (Rodinné účty), štatistiku príjmov a životných podmienok domácností (EU SILC) a štatistiku spotreby potravín. Indexy cenových úrovní vybraných skupín potravín boli čerpané z Eurostatu.

Zisťovanie **rodinných účtov** poskytuje informácie pre analýzy životnej úrovne a sociálnej situácie súkromných hospodáriacich domácností, predovšetkým informácie o vývoji a štruktúre ich výdavkov a príjmov. Pri zisťovaní spotrebných výdavkov je aplikovaná medzinárodná klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu použitia odporúčaná pre štatistiku rodinných účtov Eurostatom (COICOP – Classification of individual consumption by purpose). Pri zisťovaní príjmov domácností sa vychádzalo z Nariadenia (ES) č. 1177/2003 Európskeho parlamentu a Rady o štatistike spoločenstva o príjmoch a životných podmienkach (EU SILC).

Úplné zisťovanie príjmov, výdavkov a spotreby súkromných hospodáriacich domácností bolo uskutočňované do roku 2012 a ďalšie úplné zisťovanie bolo vykonané v roku 2015. V rokoch 2013, 2014, 2016 a 2017 sa realizovalo iba zisťovanie o príjmoch domácností v 1. štvrťroku (z toho dôvodu nie sú údaje za 2. až 4. štvrťrok týchto rokov v databáze dostupné). Údaje za roky 2013 a 2014 boli odhadnuté simuláciou mikróúdajov výberového zisťovania rodinných účtov za rok 2012 pomocou dostupných externých informácií, prognóz a kvalifikovaných odhadov vybraných demografických, sociálnych a ekonomických ukazovateľov za roky 2013 a 2014. Údaje za rok 2016 boli odhadnuté simuláciou mikróúdajov výberového zisťovania rodinných účtov za rok 2015 pomocou dostupných

externých informácií, prognóz a kvalifikovaných odhadov vybraných demografických, sociálnych a ekonomických ukazovateľov za rok 2016.

Štatistika **spotreby potravín** poskytuje informácie o humánnej spotrebe základných druhov potravín a nápojov v Slovenskej republike. Priemerná spotreba jednotlivých druhov potravín a alkoholických nápojov vyjadruje ich množstvo (určené na humánnu spotrebu) dostupné v krajine v sledovanom roku. Údaje sú počítané bilančnou metódou a hlavné údajové vstupy využívané na výpočet sú údaje o domácej produkcii, dovozoch a vývozoch a počiatočných a konečných zásobách jednotlivých druhov potravín. K výpočtu spotreby potravín na jedného obyvateľa sa používa stredný stav obyvateľstva v sledovanom roku. Zdrojom údajových vstupov pre výpočet spotreby potravín sú hlavne štatistické informácie ŠÚ SR.

Vlastná práca

Rozhodovanie spotrebiteľa pri dopyte po potravinách je v značnej miere ovplyvňované jeho kúpyschopnosťou, ktorá je určovaná úrovňou a vývojom čistých peňažných príjmov. Nominálne čisté peňažné príjmy v domácnostiach v období rokov 2010 až 2016 medziročne rástli s najvyššou dynamikou medziročného rastu roku 2015, kedy čisté príjmy vzrástli až o 8,4 %. Tento trend sa odrazil i na vývoji čistých peňažných výdavkov a spotrebných výdavkov, ktoré v roku 2015 vzrástli najvýraznejšie a to o 10,2 % a 7,7 %. Výdavky na potraviny, nápoje a tabak medziročne rástli s výnimkou roku 2015, kedy výdavky za potraviny, nápoje a tabak medziročne klesli o 8,1 % (Tab.1). V priemere za sledované obdobie medziročný rast výdavkov za potraviny, nápoje a tabak, vyjadrený priemerným koeficientom rastu predstavoval 0,3 % ($k=1,003$), kým čisté peňažné výdavky rástli o 2,6 % ($k=1,026$), spotrebné výdavky o 2,3 % ($k=1,023$) a celkové peňažné príjmy o 4,0 % ($k=1,040$).

Tab. 1 Medziročné indexy príjmov a výdavkov domácností v SR v rokoch 2010 až 2016
Year-on-year indices of income and expenditure of the Slovak households in 2010-2016

Klasifikácia COICOP ¹	Index 2011/10	Index 2012/11	Index 2013/12	Index 2014/13	Index 2015/14	Index 2016/15
Čisté peňažné príjmy úhrnom ²	103,7	101,3	101,0	105,5	108,4	104,3
Čisté peňažné výdavky ³	104,2	100,6	99,4	100,4	110,2	101,1
Spotrebné výdavky ⁴	104,4	101,1	99,4	100,0	107,7	101,2
Čisté peňažné výdavky na potraviny, nápoje a tabak ⁵	102,3	102,8	102,3	100,5	91,9	101,9

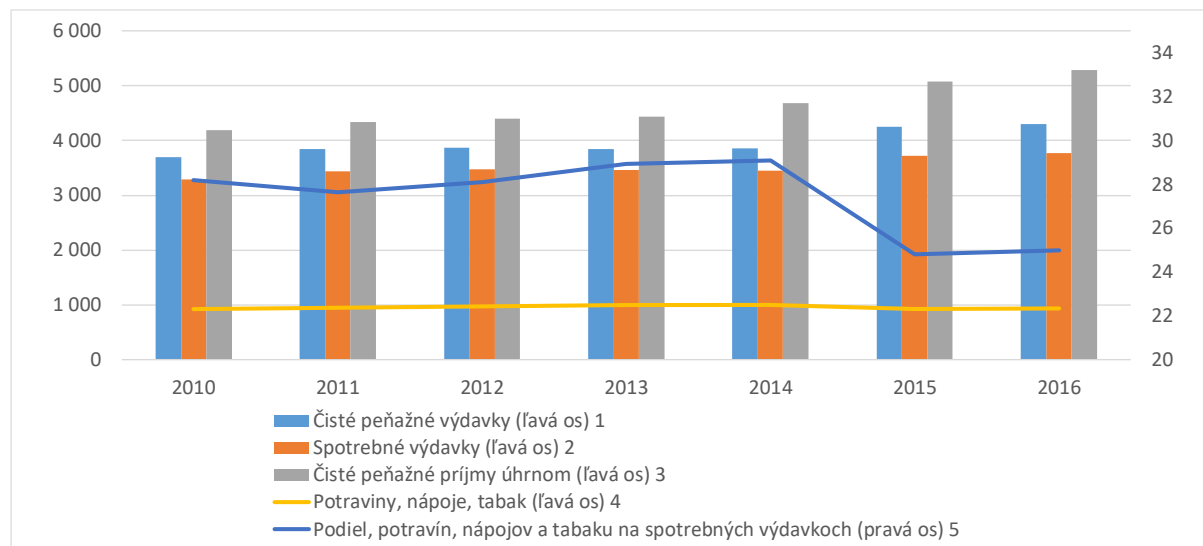
Prameň: ŠÚ SR⁶

1/ Classification of individual consumption by purpose, 2/ net monetary income in total, 3/ net monetary expenditure, 4/ consumptions expenditure, 5/ net monetary expenditure for food, non-alcoholic beverages and tobacco, 6/ Source: ŠÚ SR, own calculations

Počas sledovaného obdobia sa podiel výdavkov za potraviny, nápoje a tabak na celkových spotrebných výdavkoch pohyboval v rozmedzí hodnôt od 29,08 % v roku 2014 do 24,82 % v roku 2015, kedy bol medziročný pokles najvýznamnejší (o 4,26 p. b.). Tento podiel sa v roku 2016 zmenil len nepatrne a vzrástol len o 0,17 p. b. na 24,98 % (Graf 1).

Graf 1 Príjmy a výdavky slovenských domácností v rokoch 2010 až 2016

Income and expenditure of the Slovak households in 2010-2016

Prameň: ŠÚ SR⁶

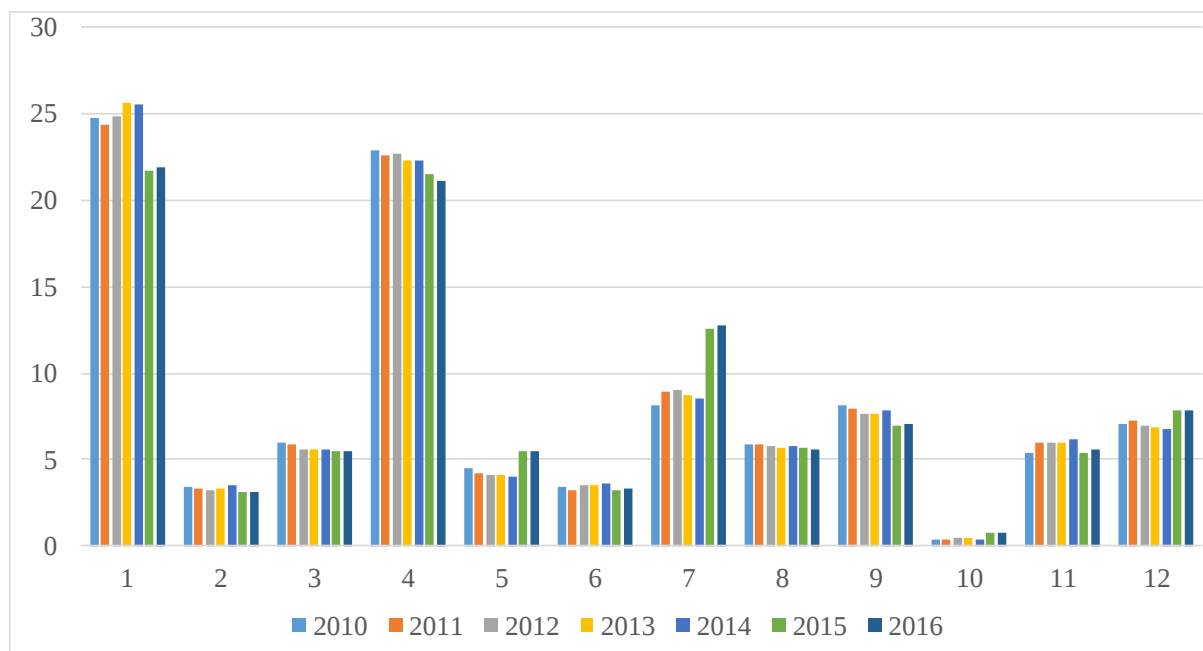
1/ Net monetary expenditure (left axis), 2/ consumption expenditure (left axis), 3/ net monetary income in total (left axis), 4/ food, beverages, tobacco (left axis), 5/ the share of food, beverages and tobacco on consumption expenditure (right axis), 6/ Source: ŠÚ SR

Spotrebné výdavky závisia jednak na spotrebných zvyklostiach regiónu, jeho kultúre a tradíciách, ale v nemalej miere odrážajú aj konkrétnu sociálno-ekonomickú situáciu jednotlivých domácností a dané ekonomické prostredie. Vo všeobecnosti platí, čím je krajina chudobnejšia tým má väčšie výdavky na uspokojenie základných potrieb, ako je stravovanie, bývanie, voda, elektrina, plyn a palivá a nižšie výdavky na uspokojovanie tzv. vyšších potrieb ako je napr. vzdelanie, kultúra a rekreácia (ČERNÁ, M., 2004 a [4]).

Zo štruktúry spotrebných výdavkov v SR sa táto tendencia prejavuje aj v spotrebe našich domácností. Najvyššie výdavky sú vynaložené na už spomenuté potraviny, nápoje a tabak (do 26 %), ich pokles za posledné dva sledované roky je však významný. Druhý najvyšší podiel tvoria výdavky na bývanie, ktoré sa pohybujú v rozmedzí od 22,9 % v roku 2010 do 21,1 % v roku 2016 a ich podiel na spotrebných výdavkoch sa medziročne znižuje. Tretiu významnú položku predstavujú výdavky na dopravu, ktoré sa pohybujú v rozmedzí od 8,1 % v roku 2010 do 12,8 % v roku 2016 a ich podiel na spotrebných výdavkoch sa zvýšil hlavne v posledných dvoch rokoch (Graf 2).

Graf 2 Štruktúra spotrebných výdavkov v SR v rokoch 2010 až 2016

The structure of consumption expenditure in the SR in 2010-2016

Prameň: ŠÚ SR¹

Poznámky: 1) potraviny a nealkoholické nápoje, 2) alkoholické nápoje a tabak, 3) odievanie a obuv, 4) bývanie, voda, elektrina, plyn a palivá, 5) nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba bytu, 6) zdravie, 7) doprava, 8) pošty a telekomunikácie, 9) rekreácie a kultúra, 10) vzdelávanie, 11) hotely, kaviarne a reštaurácie, 12) rozličné tovary a služby²

1/ Source: ŠÚ SR, 2/ Notes: 1) food and non-alcoholic beverages, 2) alcoholic beverages and tobacco, 3) clothing and footwear, 4) housing, water, electricity, gas and fuels, 5) furniture, home furnishings, 6) health, 7) transport, 8) postal and telecommunications, 9) recreation and culture, 10) education, 11) hotels, cafes and restaurants, 12) various goods and services

Z hľadiska štruktúry výdavkov čisto potravinových položiek výdavky na mäso a mäsové výrobky sú najväčšie spomedzi všetkých potravinových položiek. Ich podiel v rámci spotreby potravín varioval od 24,9 % v roku 2015 do 27,0 % v roku 2013. Mierne nižší podiel sme vydali na chlieb a obilniny (do 20 %) a mlieko, syry a vajcia (do 18,8 %). Na zeleninu (vrátane zemiakov a ostatných hlúčnatých rastlín) vydávajú naše domácnosti od 7,5 % do 9,0 % z výdavkov na potraviny, na cukor, džem, med, sirupy, čokoládu a cukrovinky, a ovocie ako aj na oleje a tuky od 8,0 % do 8,9 %. Najmenej výdavkov (od 3,1 % do 3,5 %) v rámci výdavkov na potraviny vydávajú domácnosti na ryby a rybie výrobky (Tab. 2).

Tab. 2 Štruktúra potravinových výdavkov domácností v SR v rokoch 2010 až 2016
The structure of household food consumption expenditure in the SR in 2010-2016

Komodita ¹	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Podiel v % ²						
Chlieb a obilniny ³	20,0	20,3	20,1	19,7	19,9	19,3	18,6
Mäso ⁴	26,4	26,1	26,8	27,0	26,8	24,9	26,8
Ryby ⁵	3,5	3,2	3,2	3,2	3,4	3,2	3,1
Mlieko, syry a vajcia ⁶	17,9	18,0	18,5	18,2	18,8	18,7	18,3
Oleje a tuky ⁷	5,2	5,6	5,5	5,4	5,2	4,6	4,6
Ovocie ⁸	6,3	6,3	5,9	6,1	6,0	7,7	7,1
Zelenina, vr. zemiakov ⁹	8,8	8,2	7,5	8,3	7,9	8,8	9,0
Cukor, džem, med, sirupy, čokoláda a cukrovinky ¹⁰	8,4	8,8	8,9	8,6	8,4	8,1	8,0

Prameň: ŠÚ SR, vlastné prepočty¹¹

1/ Commodity, 2/ share in %, 3/ bread and cereals, 4/ meat, 5/ fish, 6/ milk, cheese and eggs, 7/ oils and fats, 8/ fruits, 9/ vegetables including potatoes, 10/ sugar, jam, honey, syrups, chocolate and confectionery, 11/ Source: ŠÚ SR, own calculations

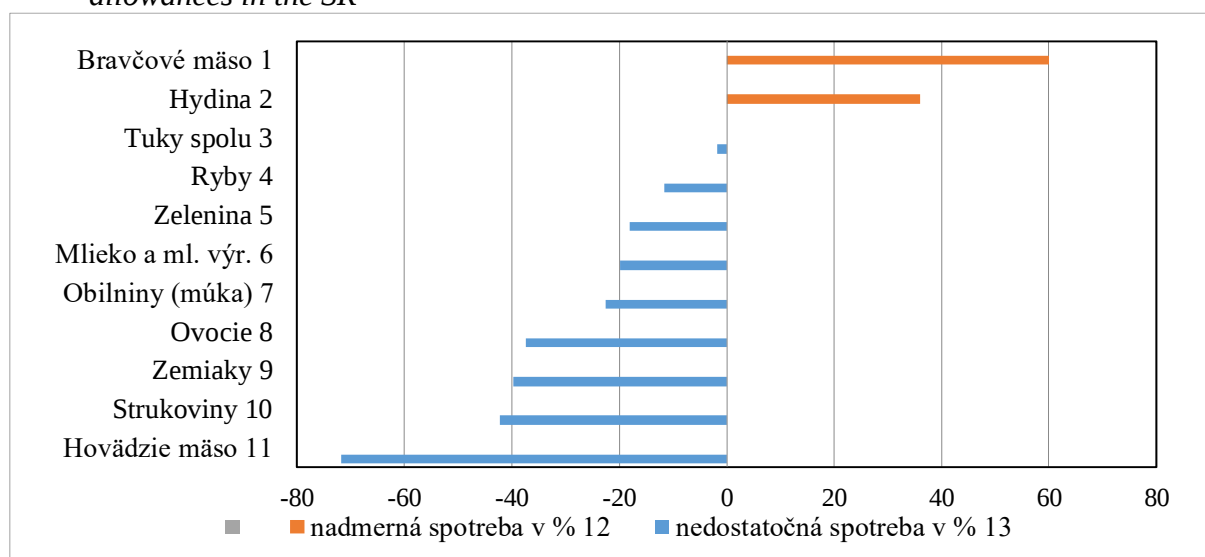
Už dlhodobo pri hodnotení spotreby nášho obyvateľstva je známy fakt, že napr. konzumácia bravčového mäsa a hydiny je príliš vysoká a, naopak, konzumácia ovocia a zeleniny je príliš nízka. Istým spôsobom to dokumentuje i štruktúra výdavkov potravinových položiek, ktorú ale treba chápať relatívne. Napr. z uvedenej štruktúry sa javí, že spotreba mäsa a mliečnych výrobkov je v SR vysoká a podľa výdavkov vybraných štátov EÚ 15 porovnateľná. Naša skutočná spotreba v hmotných jednotkách je však výrazne nižšia (hlavne spotreba hovädzieho mäsa, mlieka a mliečnych výrobkov) a tento efekt môžu spôsobiť okrem spotrebných zvyklostí aj vysoké ceny mäsa a mliečnych výrobkov vo vzťahu k príjmom obyvateľstva SR.

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR o spotrebe potravín nadmerná spotreba, čiže konzumácia vyššia ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola zistená pri bravčovom mäse a hydine, kde spotreba prevyšuje ODP o 60,0 % a 36,0 %. Nedostatočná spotreba, v dôsledku nižšej konzumácie ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola hlavne v prípade hovädzieho mäsa (nižšia o 71,8 %), ale i strukovín, ovocia a zeleniny. Vzťah medzi spotrebou jednotlivých sledovaných komodít a odporúčanými dávkami potravín v roku 2017 v Slovenskej republike vyjadruje graf 3.

Uvedené údaje o spotrebe boli získané „bilančnou metódou“, ktorá sa používa na hodnotenie spotreby potravín vo vzťahu k odporúčaným dávkam potravín (ODP) ak aj pri porovnávaní údajov medzi jednotlivými krajinami. Medzinárodné FBS (Food Balance Sheet) pripravuje a publikuje FAO, OECD a Eurostat. Spotreba vybraných druhov potravín je uvedená v tabuľke 3.

Graf 3 Porovnanie spotreby vybraných druhov potravín v SR s odporúčanými dávkami potravín

Comparison of selected food categories consumption with recommended food allowances in the SR

Prameň: ŠÚ SR, vlastné prepočty¹⁴

1/ Pig meat, 2/ poultry, 3/ fats in total, 4/ fishes, 5/ vegetables, 6/ milk and milk products, 7/ cereals (flour), 8/ fruits, 9/ potatoes, 10/ pulses, 11/ beef meat, 12/ excessive consumption, 13/ insufficient consumption, 14/ Source: SO SR, own calculations

Tab. 3 Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR v rokoch 2010-2017 (kg/rok)

Consumption of selected food categories in the SR in 2010-2017 (per capita/year)

Druh potravín ¹	2010	2011	2012		2013	2014	2015	2016	2017 odhad ²	ODP ³
Mäso v hodn. na kosti ⁴	55,8	56,3	52,5		53,3	47,9	50,6	58,4	62,1	57,3
Ryby ⁴	5,1	4,7	4,8		5,1	5,4	5,3	5,1	5,4	6,0
Mlieko a mliečne výrobky ⁶	162,8	156,9	158,6		158,5	166,8	169,2	176,2	176,1	220,0
Obilniny v hodn. múky ⁷	80,3	84,2	84,4		81,0	79,8	81,2	78,9	76,5	98,5
Tuky spolu ⁸	23,1	22,1	22,2		22,2	20,6	21,1	22,1	21,6	22,0
Zemiaky ⁹	47,6	49,5	48,0		47,4	47,0	48,9	46,9	48,5	80,6
Strukoviny ¹⁰	1,6	1,6	1,6		1,3	1,3	1,5	1,5	1,5	2,6
Zelenina ¹¹	94,6	100,6	100,9		104,7	104,7	100,9	108,2	104,7	127,9
Ovocie ¹²	53,6	50,6	52,1		54,9	60,8	65,7	60,4	60,5	96,7

Prameň: ŠÚ SR¹³

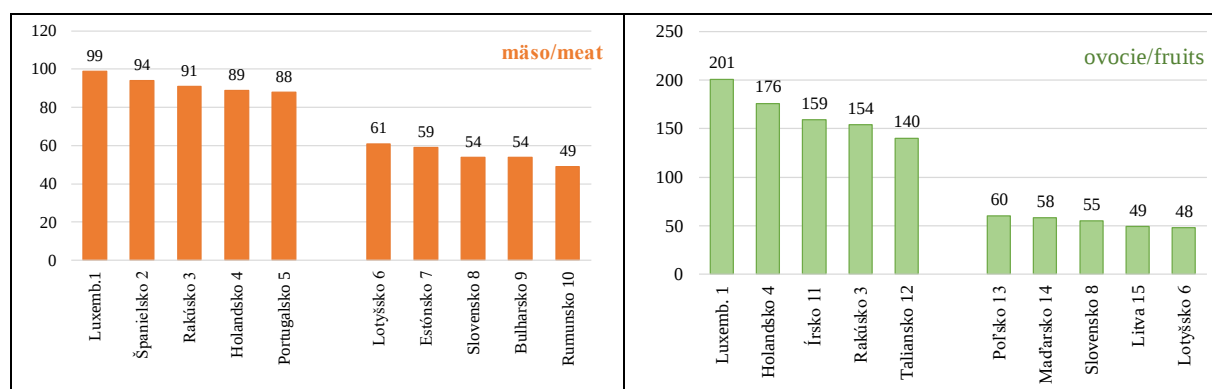
1/ Food category, 2/ estimation, 3/ recommended food allowances, 4/ meat in carcass weight, 5/ fish, 6/ milk and milk products, 7/ cereals (in terms of flour), 8/ fats in total, 9/ potatoes, 10/ pulses, 11/ vegetables, 12/ fruits, 13/ Source: ŠÚ SR

Vo väčšine hodnotených základných potravín spotreba na obyvateľa v SR v roku 2013 [5] bola nižšia ako úroveň spotreby v EÚ. Najvýraznejšie sa to týka spotreby mäsa, ovocia a zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov. Nepatrne vyššiu spotrebu malo Slovensko v roku

2013 u obilnín v hodnote múky. Porovnanie spotreby mäsa a ovocia z pohľadu krajín EÚ s najvyššou a najnižšou spotrebou zobrazuje graf 4.

Graf 4 Porovnanie spotreby mäsa a ovocia v krajinách EÚ s najnižšiu a najvyššou spotrebou v roku 2013

Comparison of meat and fruit consumption in EU countries with the lowest and highest consumption in 2013

Prameň: FAO OSN¹⁶

1/ Luxembourg, 2/ Spain, 3/ Austria, 4/ Netherlands, 5/ Portugal, 6/ Latvia, 7/ Estonia, 8/ Slovakia, 9/ Bulgaria, 10/ Romania, 11/ Ireland, 12/ Italy, 13/ Poland, 14/ Hungary, 15/ Lithuania, 16/ Source: FAO OSN

Z hľadiska porovnania spotreby potravín v rámci EÚ je dôležité porovnanie indexov cenových hladín pre potraviny a vybrané skupiny potravín, ktoré významne ovplyvňujú spotrebu potravín v jednotlivých krajinách EÚ.

Porovnanie indexov cenovej hladiny (PLIs) sa vypočíta pre každú krajinu ako pomer parity kúpnej sily a výmenného kurzu vo vzťahu k inej krajine alebo priemeru skupiny krajín (napr. EÚ-28). Ak je PLI väčší ako 100, tak príslušná krajina je "drahšia" v porovnaní s inou krajinou alebo skupinou krajín, ak je PLI menšie ako 100, daná krajina je "lacnejšia" v porovnaní s inou krajinou resp. skupinou krajín. Slovensko (prostredníctvom ŠÚ SR) ako člen EÚ participuje na Európskom porovnávacom programe. Výsledkom je pravidelné zverejňovanie aktuálnych tabuliek týkajúcich sa porovnávaných cenových hladín, ktoré je v kompetencii Eurostatu a OECD.

Cenové úrovne potravín, ako aj vybraných skupín potravín sa medzi členskými štátmi EÚ značne líšia (Tab. 4). Čo sa týka potravín, najdrahšími krajinami medzi členskými štátmi sú Dánsko, Švédsko a Rakúsko, kde PLI indexy dosiahli v roku 2017 hodnoty 148,0, 127,0 a 126,7. Najlacnejšími krajinami sú Rumunsko, Poľsko a Bulharsko, kde PLI indexy dosiahli v roku 2017 hodnoty 61,6, 63,7 a 71,7. Na Slovensku má vývoj PLI indexov potravín rastúci trend a v roku 2017 dosiahol hodnotu 89,0. V rámci jednotlivých podskupín, najvyššie hodnoty PLI indexov, dokonca vyšších ako je priemer EÚ-27 boli na Slovensku zistené v skupine olejov a tukov, kde hodnota PLI dosiahla hodnotu 127,2.

Tab. 4 Indexy cenových hladín: porovnanie cien medzi krajinami EÚ v roku 2017

Price level indices: comparison of price levels between EU countries in 2017

Krajina ¹	Potraviny ²	Chlieb, cereálie ³	Mäso ⁴	Mlieko, syry, vajcia ⁵	Oleje, tuky ⁶
EÚ-28	100	100	100	100	100
Belgicko ⁷	112,3	112,7	123,2	117,2	116,3
Bulharsko ⁸	71,7	59,9	58,2	91,0	111,0
Česko ⁹	84,5	80,3	81,5	90,1	106,0
Dánsko ¹⁰	148,0	168,2	138,3	133,7	154,1
Nemecko ¹¹	108,2	103,7	121,6	97,5	115,2
Estónsko ¹²	92,4	92,9	82,0	95,5	114,4
Írsko ¹³	116,0	108,5	104,6	125,0	109,1
Grécko ¹⁴	102,8	115,9	88,3	128,0	122,1
Španielsko ¹⁵	95,6	105,7	87,2	96,2	85,7
Francúzsko ¹⁶	114,1	114,5	131,8	93,1	99,9
Chorvátsko ¹⁷	95,5	98,1	82,1	97,5	104,3
Taliansko ¹⁸	114,0	120,5	116,0	122,0	95,7
Cyprus ¹⁹	107,5	116,3	88,7	142,0	112,2
Lotyšsko ²⁰	92,8	86,5	74,4	111,8	128,6
Litva ²¹	80,0	79,7	66,7	94,8	111,4
Luxemburg ²²	124,3	119,0	141,1	125,0	119,5
Maďarsko ²³	81,2	73,7	71,4	89,2	109,6
Malta ²⁴	107,9	107,2	94,0	116,6	129,5
Holandsko ²⁵	102,4	92,3	117,9	99,2	98,7
Rakúsko ²⁶	126,7	143,4	138,8	108,0	130,4
Poľsko ²⁷	63,7	62,9	56,7	66,9	77,2
Portugalsko ²⁸	95,1	95,7	80,4	101,2	101,1
Rumunsko ²⁹	61,6	52,5	59,2	90,2	84,1
Slovinsko ³⁰	101,0	104,0	100,7	103,0	114,7
Slovensko ³¹	89,0	89,1	73,6	98,0	127,2
Fínsko ³²	117,2	126,4	120,8	115,7	89,0
Švédsko ³³	127,0	130,4	133,1	117,2	129,3
Veľká Británia ³⁴	91,7	82,1	91,6	97,0	87,0

Prameň: Eurostat³⁵

1/ Country, 2/ food, 3/ bread, cereals, 4/ meat, 5/ milk, cheese, eggs, 6/ oils, fats, 7/ Belgium, 8/ Bulgaria, 9/ Czech Republic, 10/ Denmark, 11/ Germany, 12/ Estonia, 13/ Ireland, 14/ Greece, 15/ Spain, 16/ France, 17/ Croatia, 18/ Italy, 19/ Cyprus, 20/ Latvia, 21/ Lithuania, 22/ Luxembourg, 23/ Hungary, 24/ Malta, 25/ Netherlands, 26/ Austria, 27/ Poland, 28/ Portugal, 29/ Romania, 30/ Slovenia, 31/ Slovakia, 32/ Finland, 33/ Sweden, 34/ Great Britain, 35/ Source: Eurostat

Záver

Predpokladom rastu životnej úrovne obyvateľstva je makroekonomická stabilita. Reformy, ktoré túto stabilitu môžu zabezpečiť sú však v krátkodobom horizonte spojené s nákladmi v prípade väčšiny obyvateľstva a predpokladá sa, že až v dlhodobom horizonte ich prevýšia prínosy. Súčasnú finančnú situáciu slovenských domácností nemožno hodnotiť veľmi priaznivo. Hoci sa makroekonomické ukazovatele vyvíjajú priaznivo, očakávania obyvateľstva, že sa výraznejšie zlepši ich životná úroveň sa vo väčšine prípadov nenaplnili a možno konštatovať, že naša spoločnosť sa majetkovo polarizuje. Na Slovensku dochádza k príjmovej a majetkovej diferenciacii. Z porovnania dôchodkovosti slovenských obyvateľov však vyplýva, že priemerná mesačná mzda na Slovensku patrí v Európe medzi najnižšie.

Príjmová diferenciacia vplýva aj na celkovú spotrebu potravín. Vysoký podiel výdavkov na potraviny obmedzuje domácnosti v rozhodovaní o objeme, kvalite a štruktúre spotrebovaných potravín. Zásadne rozdielna príjmová úroveň slovenských domácností a cenový vývoj neumožňujú rýchlejšie zmeny vo výdavkovej štruktúre obyvateľstva v porovnaní s ostatnými európskymi krajinami.

Vo vývoji spotrebiteľského správania možno zaznamenať nasledovné tendencie:

- nízka spotreba hovädzieho mäsa, mlieka a mliečnych výrobkov, ovocia, zeleniny a rýb,
- pretrvávajúci vysoký podiel výdavkov na potraviny,
- pretrvávajúci vysoký podiel výdavkov na bývanie, ktorý má stúpajúcu tendenciu,
- vysoké ceny spotrebných statkov v porovnaní s príjmami obyvateľstva,
- značný vplyv počtu členov rodiny, počtu nezaopatrených detí a ekonomického postavenia prednostu domácnosti v zamestnaní na životnú úroveň domácnosti,
- pretrvávajúci rozpor medzi vykazovaným ekonomickým rastom a málo zlepšujúcou sa životnou úrovňou obyvateľstva SR.

Použitá literatúra

- [1] KRÍŽOVÁ, S.: Svetové trendy v spotrebe potravín. Bratislava: VÚEPP, 2005, s. 40, ISBN - 80 - 8050 - 397 - 8.
- [2] GRZNÁR, M. a kol.: Trh potravín a jeho fungovanie. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2004, ISBN 80 - 225 - 1754 - 2.
- [3] ČERNÁ, M.: Zmeny v štruktúre spotreby obyvateľstva v závislosti od príjmov a rastu životných nákladov so zameraním na spotrebu potravín. Nitra: SPU, 2004.
- [4] EU in the world. Brussels: Eurostat 2016, ISBN 978-92-79-59231-7.
- [5] Spending more on food is associated with a healthier diet, weight. Spain - study. Barcelona: Hospital del Mar Medical Research Institute, 2016.
- [6] MICHALOVIČOVÁ, M.: Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie v SR. Program ozdravenia výživy. Bratislava: MZ SR, 2001

Došlo 31.7.2018

Kontaktná adresa

RNDr. Slávka Krížová

NPPC - Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Trenčianska 55,
824 80 Bratislava, Slovenská republika

tel. +421258243368 e-mail slavka.krizova@vuepp.sk
